

Research Article

THE CURRICULUM DEVELOPMENT INNOVATION OF SECONDARY SCHOOLS BASED
ON THE CONCEPT OF FINANCIAL LITERACY

นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน

Received: December 6, 2023

Revised: January 31, 2024

Accepted: February 14, 2024

Sutthi Siphika^{1*}

สุทธิ สี่พิกา¹

¹ Watsuthiwararam School, Bangkok 10120, Thailand

¹โรงเรียนวัดสุทธิวราราม

*Corresponding Author, E-mail: Sutthi-ssk@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the modified priority needs index of secondary school curriculum development based on the concept of financial literacy; 2) to study the good practices of secondary school curriculum development based on the concept of financial literacy; and 3) to design the curriculum development innovation of secondary school based on the concept of financial literacy. The sample consisted of 331 secondary schools. The informants were 662 school administrators, and heads of academic administration groups, and 31 experts for a total of 693 people. The research instruments were questionnaires, interviews, and actual state and desirable state assessment forms. Data were analyzed using average, standard deviation, Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$), and content analysis. The research revealed that:

1. The greatest need for developing a secondary school curriculum based on the concept of financial literacy is setting the objectives of the school curriculum that emphasize learning outcomes as the basis. ($PNI_{modified} = 0.156$)

2. Good practices for developing secondary school curricula based on the concept of financial literacy consist of four main approaches: 1) Setting the objectives of school curricula that emphasize learning outcomes as the base. (Outcome-based Curriculum) 2) determining the learning content in the school curriculum, including basic subjects, additional courses, and free elective courses, through the integration of financial education content that is appropriate according to age; 3) determining learning activities in the school curriculum that are consistent with the level of financial experience of the learners; and 4) evaluating the results of the curriculum in the school curriculum by using collaborative assessment.

3. The curriculum development innovation based on the concept of financial literacy was an innovation in designing school curriculum to create financially smart learners. It consists of vision, principles, aims, indicators, results of curriculum, the curriculum development process, and guidelines for implementing the curriculum.

Keywords: Innovation, Curriculum Development, Secondary School, Financial Literacy

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน และ 3) ออกแบบนวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 331 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 662 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 31 คน รวม 693 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหาแบบจับประเด็นผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ที่มากที่สุด คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based Curriculum) ($PNI_{modified} = 0.156$)

2. แนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ประกอบด้วย 4 แนวทางหลัก คือ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based Curriculum) 2) การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาทั้งรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และรายวิชาเลือกเสรี ผ่านการบูรณาการเนื้อหาการศึกษาด้านการเงิน (Financial Education) ที่เหมาะสมตามช่วงวัย 3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับระดับประสบการณ์ทางการเงินของผู้เรียน และ 4) การประเมินผลหลักสูตรในหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้การประเมินแบบร่วมมือ

3. นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน คือ นวัตกรรม การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาสู่การสร้างผู้เรียนฉลาดรู้การเงิน ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย ตัวชี้วัด ผลลัพธ์ของหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร และแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้

คำสำคัญ: นวัตกรรม การพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนมัธยมศึกษา ความฉลาดรู้การเงิน

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยยังกำลังเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคมด้านต่างๆ อาทิ สังคมไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2564 ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อภาคประชาชนและธุรกิจ ในวงกว้างนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 (Bank of Thailand, 2021) สอดคล้องกับผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ภาระการเป็นหนี้ของครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 45.2 เป็น 51.5 ซึ่งในปัจจุบันคนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้นและมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลาซึ่งสะท้อนให้เห็นจุดอ่อนในการขาดทักษะทางการเงินการบริหารจัดการเงิน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน (National Statistical

Office Thailand, 2021) ด้วยเหตุนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ดำเนินการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เพื่อติดตามพัฒนาการระดับทักษะทางการเงินของประชาชน พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน 56.00 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยที่ 62.80 คะแนน และยังได้ชี้ถึงปัญหาความรู้เรื่องการเงินของคนไทยว่า คนไทยยังมีระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทางการเงินในระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (OECD, 2020) ผลการสำรวจนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนไทยส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีการก่อหนี้ที่เกินกำลังความสามารถของตนเอง และนำไปสู่ภาวะหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าปกติ

จากแนวคิดความฉลาดรู้การเงินที่กล่าวมาข้างต้นทำให้หลายประเทศเริ่มตระหนักถึงการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของพลเมืองโดยกำหนดให้เป็นทักษะชีวิตและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ OECD (2009) ที่ระบุว่า ความฉลาดรู้การเงินเป็นที่ยอมรับทั่วโลกว่าเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญ (Essential life skill) และนโยบายการศึกษาด้านการเงิน (Financial Education Policy) อย่างมีเป้าหมายถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการเงินเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ประชากรสามารถบริหารจัดการการเงินนำไปสู่ความมั่นคงทางการเงินทั้งในระดับตนเอง ครอบครัว และการพัฒนาประเทศ ช่วยลดปัญหาภาวะหนี้สินครัวเรือนที่เกิดจากการบริโภคเกินตัว ช่วยให้ประชาชนสามารถเลือกและตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสมกับตนเองและมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการถูกฉ้อโกงและหลอกลวงทางการเงิน นอกจากนี้ การที่บุคคลมีกรู้เรื่องการเงินที่ดียังส่งผลต่อการจัดการทางการเงินของครัวเรือนที่จะเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจสังคมอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ ความฉลาดรู้การเงินจึงมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นสำหรับประชาชนในประเทศที่ยังคงมีความไม่เท่าเทียมกันในสังคม หรือประเทศที่รัฐบาลยังมีสวัสดิการให้กับคนในประเทศในระดับต่ำ ประชาชนในประเทศจึงมีความจำเป็นต้องมีทักษะทางการเงินเพื่อจัดการทางการเงินของตนให้ดี เพื่อที่จะให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีได้โดยไม่ต้องพึ่งพาสวัสดิการจากรัฐบาล (Inlakorn, 2020)

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนของชาติบรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ วัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะนโยบายเร่งด่วนเรื่องการเตรียมคนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เสี่ยงสะท้อนและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการสร้างนวัตกรรมด้านหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทและชีวิตประจำวันของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องกระทำผ่านกระบวนการสร้างความไว้วางใจ ความเชื่อใจ และการทำงานร่วมกันโดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ (Chaowachote & Kessadayurat, 2016) จึงเกิดเป็นความต้องการจำเป็นของการนำแนวคิดความฉลาดรู้การเงินมาปรับใช้ในกระบวนการออกแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งการสร้างการมีส่วนร่วมรับผิชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในระยะยาว

จากที่มาและความสำคัญข้างต้น การพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงินในครั้งนี้ จึงมีการออกแบบกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ ที่จากเดิมจะมุ่งเน้นเพียงการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ (Asawapoom, 2008) แต่นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรนี้จะให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ร่วมพัฒนาหลักการของหลักสูตร ร่วมกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และร่วมติดตามความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำนวัตกรรมที่เป็นผลผลิตของการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมซึ่งส่งผลต่อการตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และเป็นการพลิกโฉมการบริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objectives)

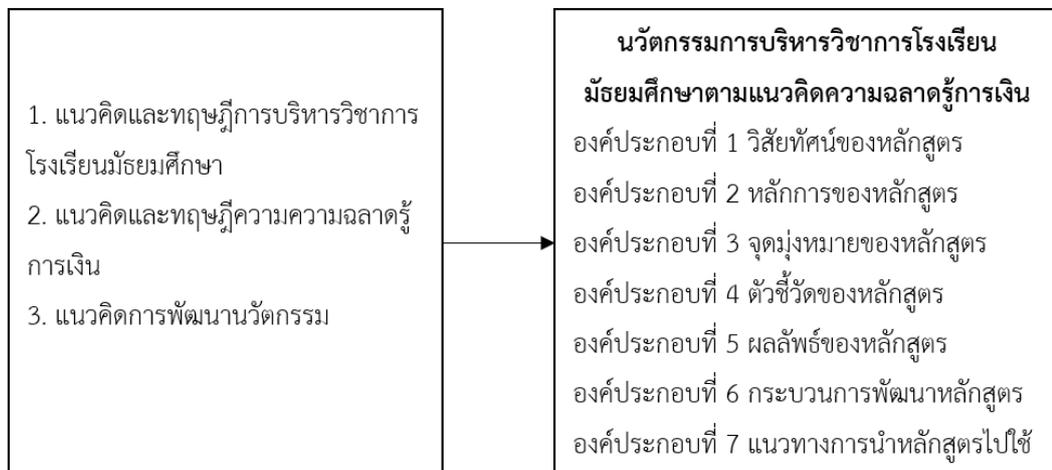
1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน
3. เพื่อออกแบบนวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

Figure 1

Conceptual framework

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ (Multi-phase Mixed Method Research) ซึ่งประกอบด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำขั้นตอนในกระบวนการคิดเชิงออกแบบของ Stanford D. School เข้ามาสู่กระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ตามการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2,360 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 331 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ 1 คน จำนวน 662 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาหลักสูตร และความฉลาดรู้การเงิน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC) มีผลการประเมินอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จากนั้นจึงปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทำ

การทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 30 คน มีผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงเท่ากับ .991 จากนั้นจึงนำเครื่องมือที่ผ่านการปรับแก้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนจำนวนทั้ง 331 โรงเรียนทางไปรษณีย์ พร้อมแนบ QR code แบบสอบถามเพื่อความสะดวกในการตอบกลับของผู้ให้ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน

1. แหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ศึกษา คือ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Form) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน จำนวน 15 ข้อคำถาม ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน โดยการพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้ รูปแบบการพิมพ์ การจัดวาง และความเหมาะสมของปริมาณคำถาม จากนั้นจึงปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเครื่องมือที่ผ่านการปรับแก้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน จำนวน 3 โรงเรียน จากนั้นทำการส่งหนังสือนำและตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ไปทางไปรษณีย์ จากนั้นจึงทำการนัดหมายขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผ่านโปรแกรม Zoom Meeting ด้วยนักวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจับประเด็น (Content Analysis)

ระยะที่ 3 พัฒนานวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) นวัตกรรมพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน จำนวน 16 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 4 ท่าน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ท่าน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 4 ท่าน และ 4) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความฉลาดรู้การเงิน จำนวน 4 ท่าน รวมทั้งสิ้น 16 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) นวัตกรรมพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือพร้อมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนวัตกรรมพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นประสานไปขอรับแบบประเมินกลับคืนภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาจับประเด็น (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Results)

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน โดยรวม เท่ากับ 0.121 ($PNI_{modified} = 0.121$) เมื่อพิจารณารายประเด็นย่อยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สามารถจัดลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based Curriculum) ($PNI_{modified} = 0.156$) ลำดับที่ 2 คือ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับระดับประสบการณ์ทางการเงินของผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.123$) ลำดับที่ 3 คือ การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาทั้งรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และรายวิชาเลือกเสรี ผ่านการบูรณาการเนื้อหาการศึกษาด้านการเงิน (Financial Education) ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ($PNI_{modified} = 0.110$) และลำดับที่ 4 คือ การประเมินผลหลักสูตรในหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.099$) ดัง Table 1

Table 1

The essential needs for developing a high school curriculum based on the concept of financial literacy
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน

การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษา	ประเด็น	ความฉลาดรู้การเงิน				โดยรวม
		ความรู้ทาง การเงิน	เจตคติทาง การเงิน	พฤติกรรม ทางการเงิน	การ ตัดสินใจ ทางการเงิน	
1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based Curriculum)	สภาพ ปัจจุบัน	3.593 (มาก)	3.447 (ปานกลาง)	3.106 (ปานกลาง)	3.574 (มาก)	3.430 (ปาน กลาง)
	สภาพที่พึง ประสงค์	3.963 (มาก)	3.975 (มาก)	3.952 (มาก)	3.966 (มาก)	3.964 (มาก)
	$PNI_{modified}$	0.103	0.153	0.272	0.110	0.156
	ลำดับ	4	2	1	3	1
2. การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร สถานศึกษาทั้งรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และรายวิชาเลือกเสรี ผ่านการบูรณาการเนื้อหา การศึกษาด้านการเงิน (Financial Education) ที่เหมาะสมตามช่วงวัย	สภาพ ปัจจุบัน	3.585 (มาก)	3.706 (มาก)	3.698 (มาก)	3.697 (มาก)	3.671 (มาก)
	สภาพที่พึง ประสงค์	4.005 (มาก)	4.064 (มาก)	4.032 (มาก)	4.032 (มาก)	4.033 (มาก)
	$PNI_{modified}$	0.117	0.097	0.090	0.091	0.099
	ลำดับ	1	2	4	3	4

การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษา	ประเด็น	ความฉลาดรู้การเงิน				โดยรวม
		ความรู้ทาง การเงิน	เจตคติทาง การเงิน	พฤติกรรม ทางการเงิน	การ ตัดสินใจ ทาง การเงิน	
3. การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตร สถานศึกษาที่สอดคล้องกับระดับประสบการณ์ ทางการเงินของผู้เรียน	สภาพ	3.625	3.723	3.640	3.644	3.658
	ปัจจุบัน	(มาก)	(มาก)	(มาก)	(มาก)	(มาก)
	สภาพที่พึง	4.069	4.106	4.136	4.117	4.107
	ประสงค์	(มาก)	(มาก)	(มาก)	(มาก)	(มาก)
	PNI _{modified}	0.123	0.103	0.136	0.130	0.123
	ลำดับ	3	4	1	2	2
4. การประเมินผลหลักสูตรในหลักสูตร สถานศึกษา	สภาพ	3.497	3.578	3.594	3.537	3.552
	ปัจจุบัน	(ปานกลาง)	(มาก)	(มาก)	(มาก)	(มาก)
	สภาพที่พึง	3.907	3.936	3.936	3.984	3.941
	ประสงค์	(มาก)	(มาก)	(มาก)	(มาก)	(มาก)
	PNI _{modified}	0.117	0.100	0.095	0.126	0.110
	ลำดับ	2	3	4	1	3

สภาพปัจจุบัน = 3.557 , สภาพที่พึงประสงค์ = 4.011 , PNI_{modified} = 0.121

2. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน พบว่า

2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based Curriculum) มีแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้

2.1.1 ระดมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน

2.1.2 วิเคราะห์ความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน บริบท และความต้องการของชุมชนที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน

2.1.4 กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ด้านความฉลาดรู้การเงิน โดยมุ่งเน้นความรู้ เจตคติ พฤติกรรม และการตัดสินใจทางการเงิน ด้วยการบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.1.5 สร้างข้อตกลงร่วมมือกับผู้ประกอบการในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรและเป้าหมายทางการศึกษาเพื่อสร้างความยั่งยืนในชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต

2.2 การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาทั้งรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และรายวิชาเลือกเสรี ผ่านการบูรณาการเนื้อหาการศึกษาด้านการเงิน (Financial Education) ที่เหมาะสมตามช่วงวัย มีแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้

2.2.1 ระดมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน

2.2.2 วิเคราะห์ความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.3 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับระดับประสบการณ์ทางการเงินของผู้เรียน มีแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้

- 2.3.1 กำหนดและคัดเลือกประสบการณ์ทางการเงินของผู้เรียนที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้
ในหลักสูตรแกนกลางฯ โดยเน้นประสบการณ์และเหตุการณ์ในชีวิตจริง
- 2.3.2 ออกแบบรายวิชาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการและความคาดหวังของ
ชุมชนท้องถิ่น
- 2.3.3 จัดให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เข้าไปเรียนรู้ตามแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและจากปราชญ์ชาวบ้าน ได้เรียนรู้
และลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง
- 2.4 การประเมินผลหลักสูตรในหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้
- 2.4.1 ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายการประเมินหลักสูตร ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลหลักสูตร
ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน
- 2.4.2 กำหนดกรอบระยะเวลาการประเมินผลหลักสูตรที่ชัดเจน
- 2.4.3 ประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อประเมิน
ภาพรวมของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.4.4 สำรวจปัญหา อุปสรรค ประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยประเมินระหว่างการใช้และหลังการใช้ทุกปี
การศึกษา ประเมินโดยครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง
- 2.4.5 ประเมินผลความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติ พฤติกรรม และการตัดสินใจทาง
การเงินด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยมุ่งเน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์

3. ผลการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน
มัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน เป็นดัง Table 2

Table 2

*The evaluation results of the appropriateness and feasibility of the (draft) innovation for developing a high
school curriculum based on the concept of financial literacy*

*ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิด
ความฉลาดรู้การเงิน*

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ชื่อนวัตกรรม	4.39	0.70	มาก	4.50	0.70	มากที่สุด
2. วิสัยทัศน์ของหลักสูตร	4.44	0.51	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด
3. หลักการของหลักสูตร	4.57	0.56	มากที่สุด	4.51	0.58	มากที่สุด
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.54	0.59	มากที่สุด	4.54	0.62	มากที่สุด
5. ตัวชี้วัดของหลักสูตร	4.52	0.66	มากที่สุด	4.53	0.57	มากที่สุด
6. ผลลัพธ์ของหลักสูตร	4.52	0.60	มากที่สุด	4.55	0.62	มากที่สุด
7. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	4.49	0.65	มาก	4.59	0.64	มากที่สุด
8. แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้	4.62	0.50	มากที่สุด	4.68	0.50	มากที่สุด
รวม	4.50	0.60	มากที่สุด	4.55	0.60	มากที่สุด

จาก Table 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$)

3.2 ผลการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน โดยนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมีรายละเอียด ดังนี้

ชื่อนวัตกรรม “นวัตกรรมการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานสู่การสร้างผู้เรียนฉลาดรู้การเงิน” มีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ของหลักสูตร คือ มุ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคและตอบสนองความถนัดทางการเรียนรู้ โดยชุมชนมีส่วนร่วม พัฒนาด้านวิชาการ ภาษา การอาชีพสู่การเป็นผู้เรียนฉลาดรู้การเงินโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับตนเองและครอบครัว

หลักการของหลักสูตร คือ นวัตกรรมการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการสร้างความยืดหยุ่นในหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการสอน และมุ่งเน้นการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงและช่วยให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ตามที่ได้ตั้งใจไว้สู่การเป็นผู้เรียนฉลาดรู้การเงิน

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ มุ่งให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง เท่าเทียม และมีเสถียรภาพ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีและรักษาท้องถิ่นโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ผู้เรียนเป็นผู้ฉลาดรู้การเงินที่สามารถดำรงชีพในสังคมได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานความพอเพียง รู้จักพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

ตัวชี้วัดของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. ร้อยละของระดับความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน
2. ร้อยละความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตร
3. ร้อยละของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน

ผลลัพธ์ของหลักสูตร คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีความฉลาดรู้การเงินอันเป็นผลจากการหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้รับการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการเงิน และฝึกฝนการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตจริง เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการบริหารจัดการการเงิน และพัฒนากลายเป็นทักษะของชีวิตตามรูปแบบการใช้ชีวิตและบริบทของแต่ละบุคคล ได้อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การสร้างพลเมืองทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งของประเทศ

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ของ Stanford D. School ซึ่งมีความสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบาทหรือ The Taba Model: Grassroots Rationale (as cited in Ornstein, 2013) ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดัง Figure 2

แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. การเตรียมการใช้หลักสูตร โดย 1) ประชาสัมพันธ์ร่างหลักสูตรสถานศึกษา 2) วางแผนเตรียมการใช้หลักสูตร 3) เตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ 4) เสนออนุมัติหลักสูตร
2. การดำเนินการใช้หลักสูตร โดย 1) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ 3) การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร
3. การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร โดย 1) การประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และ 2) การประเมินผลการใช้หลักสูตร

Figure 2

The process of developing a school-based curriculum focused on outcome-based learning to cultivate financially literate learners

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานสู่การสร้างผู้เรียนฉลาดรู้การเงิน

อภิปรายผล (Discussions)

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ผลการศึกษาพบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน โดยรวม เท่ากับ 0.121 ($PNI_{\text{modified}} = 0.121$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายข้อย่อย พบว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based Curriculum) มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก ($PNI_{\text{modified}} = 0.156$) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน พบว่า ด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรที่ดีเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้การเงินนั้น ไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาหลักสูตรตามเนื้อหาวิชาการ แต่ควรมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมทางการเงินด้วย เนื่องจากพฤติกรรมทางการเงิน เป็นองค์ประกอบที่เป็นผลมาจากความรู้ทางด้านการเงิน ดังที่ Sakondhawatt (2019) กล่าวว่า การที่นักเรียนได้รับการฝึกฝนการใช้ความรู้และทักษะทางการเงินในการตัดสินใจทางการเงินในการดำเนินชีวิตอย่างสม่ำเสมอ และเพราะการมีความรู้และทักษะทางการเงินที่สูงขึ้น จึงจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงินตามมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bank of Thailand (2013) ที่ระบุว่า บุคคลที่มีความรู้ทางการเงินที่ดีย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงินที่ดีขึ้น และยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Financial Service Authority (2005) ที่ระบุว่า ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน และเจตคติทางการเงินที่มากยิ่งขึ้นย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงิน นอกจากนี้งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการสอนความรู้ทางการเงินที่ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงิน ดังเช่น งานวิจัยของ Lyons (2006) ที่ทำการออกแบบหลักสูตรการสอนทางการเงิน “All My Money” และได้ข้อค้นพบตรงกันว่า หลังจากที่นักเรียนได้เรียนในหลักสูตรทางการเงิน นักเรียนมีความรู้ทางการเงินเพิ่มขึ้น และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในด้านการใช้จ่าย การตัดสินใจก่อนซื้อ การเปรียบเทียบราคา และซื้อเมื่อมีการลดราคาไปในทางที่ต่ออย่างมีนัยสำคัญ และยังคงสอดคล้องกับ Luhrmann (2015) ที่ระบุว่า การสนับสนุนของโรงเรียนในด้านการจัดหลักสูตรทางการเงินสามารถเพิ่มความรู้ทางการเงินให้แก่ักเรียนได้ และยังส่งผลให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงินในเรื่องการตัดสินใจเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อนซื้อ หรือมีเงินออมที่มากขึ้นได้

2. แนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ผลการศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 4 แนวทางหลัก คือ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based Curriculum) 2) การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาทั้งรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และรายวิชาเลือกเสรี ผ่านการบูรณาการเนื้อหาการศึกษาด้านการเงิน (Financial Education) ที่เหมาะสมตามช่วงวัย 3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับระดับประสบการณ์ทางการเงินของผู้เรียน และ 4) การประเมินผลหลักสูตรในหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้การประเมินแบบร่วมมือ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านความฉลาดรู้การเงินเพื่อเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียน อีกทั้งยังได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ด้านการเงินตามแนวทางการศึกษาทางการเงิน (Financial Education) ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามช่วงวัยของผู้เรียน อีกทั้งมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในหลักสูตรและคัดเลือกประสบการณ์ทางการเงินของผู้เรียนที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางฯ โดยเน้นประสบการณ์และเหตุการณ์ในชีวิตจริงเพื่อนำมาออกแบบรายวิชาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการและความคาดหวังของชุมชนท้องถิ่น และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยมุ่งเน้นการประเมินแบบร่วมมือ อันจะช่วยให้เกิดการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการหลักสูตรและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด ตลอดจนช่วยให้บุคลากรและผู้มีส่วนรับผิดชอบงานด้านหลักสูตรสถานศึกษาเข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพหลักสูตรต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ Phatphon (2019) ที่กล่าวว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาหลักสูตร

ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรประเภทและระดับการศึกษาใดๆ ควรตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย ทั้งด้าน ความถนัด ความสนใจ ระดับความสามารถ ตลอดจนข้อจำกัดส่วนบุคคล มีความแตกต่างจากหลักสูตรเดิมที่มีอยู่หรือใช้อยู่ในปัจจุบัน ความแตกต่างดังกล่าวเป็นที่ต้องการของผู้เรียน เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคมหรือประเทศชาติ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kaewurai (2023) ที่ว่า หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรที่ผ่านการพัฒนานั้นมีคุณภาพ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chatarat (2022) ที่ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาหลักสูตร คือ การสร้างโอกาส ส่งเสริมการเรียนรู้ สู่การพัฒนาทักษะอาชีพ โดยการบูรณาการผ่านรูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

3. นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) นวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน มีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด โดยนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น คือ “นวัตกรรมการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐานสู่การสร้างผู้เรียนฉลาดรู้การเงิน” ประกอบด้วยขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การทำความเข้าใจปัญหา (Empathize) ระยะที่ 2 การระบุปัญหา (Define) ระยะที่ 3 การระดมความคิด (Ideate) ระยะที่ 4 การสร้างต้นแบบ (Prototype) และระยะที่ 5 ขั้นตอนทดสอบ (Test) โดยหลักการสำคัญของหลักสูตร คือ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการสร้างความยืดหยุ่นในหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการสอน และมุ่งเน้นการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงและช่วยให้ผู้เรียนสัมผัสผลการเรียนรู้ตามที่ได้ตั้งใจไว้สู่การเป็นผู้เรียนฉลาดรู้การเงิน สอดคล้องกับ Bank of Thailand (2017) ที่ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของเยาวชนไทย โดยควรส่งเสริมความรู้ทางการเงินพื้นฐาน โดยเน้นการบริหารจัดการเงินไปพร้อมกับการฝึกฝนทักษะทางการเงินจากประสบการณ์ในการใช้บริการทางการเงินเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และในด้านวิธีการด้วยการสอดแทรกเนื้อหาความรู้ผ่านการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมในโรงเรียน และผลักดันให้มีการสอนความรู้ทางการเงินในหลักสูตรวิชาภาคบังคับเพื่อให้สามารถส่งผ่านความรู้ได้อย่างทั่วถึง รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนเพิ่มเติม ตลอดจนให้ความรู้ทางการเงินผ่านสื่อออนไลน์เพื่อให้สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในประเทศไทย อีกทั้งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรยังมุ่งเน้นกระบวนการในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยพิจารณาบริบทสังคมไทย บริบทสังคมโลก บริบทสถานศึกษา และบริบทผู้เรียน ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องร่วมกันศึกษาและทำความเข้าใจในบริบททั้ง 4 แล้วจึงร่วมกันออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่นกับโลกแห่งความเป็นจริง และยืดหยุ่นเนื้อหาตามระดับประสบการณ์การเงินของผู้เรียน ดังที่ Pungbangkradee et al. (2022) กล่าวว่า การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจะเป็นการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเกิดความรู้สึกของการร่วมรับผิดชอบ เกิดเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าประสงค์ของนโยบาย ตลอดจนทุกฝ่ายเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับนโยบาย (Policy Engagement) และส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดรู้การเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ที่มากที่สุด คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based

Curriculum) ดังนั้นผู้จัดการศึกษาจึงควรนำผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านความฉลาดรู้การเงินไปสอดแทรกและบูรณาการในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และกำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ปลายทางในทุกรายวิชา

1.2 ผลการศึกษาพบว่า แนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ประกอบด้วยแนวทางหลัก 4 แนวทาง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรนำแนวปฏิบัติที่ดีเหล่านี้ไปปรับใช้ในการบริหารหลักสูตร เพื่อให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

1.3 จากผลการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน พบว่า มุ่งสร้างกระบวนการในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยพิจารณาบริบทสังคมไทย บริบทสังคมโลก บริบทสถานศึกษา และบริบทผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำองค์กรโดยมุ่งเน้นการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม สร้างค่านิยมและวัฒนธรรมคุณภาพในการปฏิบัติงานผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ที่มากที่สุด คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-based Curriculum) ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาวิธีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน

2.2 ผลการศึกษาพบว่า แนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ประกอบด้วยแนวทางหลัก 4 แนวทาง ดังนั้นจึงควรวิจัยและพัฒนาารูปแบบการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน ในการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

2.3 จากผลการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน พบว่า มุ่งสร้างกระบวนการในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดความฉลาดรู้การเงิน

References

- Asawapoom, A. (2008). *Modern education management: concepts, theory, and practice*. Ubon Ratchathani: Ubonkit Offset Press.
- Bank of Thailand. (2017). *Report on the results of the Thai Financial Skills Survey 2016*. Bangkok: Bank of Thailand.
- Bank of Thailand. (2021). *Report on the results of the Thai Financial Skills Survey 2013*. Bangkok: Bank of Thailand.
- Chaowachote, S., & Kessadayurat, C. (2016). Managing Relationship in a Nursery School. *Journal of Business, Economics and Communications*, 11(1), 69-82.
- Chatarat, P. (2022). *Best Practices (Best Practice) Continuous Curriculum Development Linking Basic Education with Vocational and Higher Education*. Songkhla: Thachin Udomwittaya School.
- Financial Service Authority. (2005). *Measuring Financial Capability: an exploratory study*. London: The Financial Service Authority.

- Inlakorn, S. (2020). An Analysis of Financial Literacy of the Students at Kasetsart University Sri Racha Campus. *Interdisciplinary Sripatum Chonburi Journal*, 6(2), 78-90.
- Kaewurai, W. (2023). *Curriculum development: from theory to practice*. Phitsanulok: Naresuan University.
- Luhrmann, M., (2015). The Impact of financial Education on Adolescents' Intertemporal Choices. *American Economic Journal: Economic Policy*, 10(3), 309-320.
- Lyons, C. A., (2015). Translating Financial Education into Behavior Change for Low-Income Populations. *Association for Financial Counseling and Planning Education*, 17(2), 27-45.
- National Statistical Office Thailand. (2021). *Summary of important results Survey of household economic and social conditions 2021*. Bangkok: National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2009). *Financial Literacy and Consumer Protection: Overlooked Aspects of the Crisis*. Paris: OECD Publishing.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2020). *OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy*. Paris: OECD Publishing.
- Phatphon, M. (2019). *Main concepts of curriculum development*. Bangkok: Curriculum and Learning Innovation Leadership Center.
- Punbangkradee, S., Chaemchoy, S., & Siribanpitak, P. (2022). Curriculum development innovation of primary school based on the concept of collaborative evaluation and stem education goals. *Journal of Education Naresuan University*, 24(2), 85-95.
- Sakondhawatt, K. (2019). *Development of economic learning activity package sing scenario-based learning to promote financial literacy of lower secondary school students* (Master thesis). Bangkok: Chulalongkorn University.